

RZECZPOSPOLITA POLSKA
Rzecznik Praw Dziecka
Marek Michalak

Warszawa, 27 czerwca 2017 roku

ZSS.422.27.2017.AT

**Prezesa
Sądów Apelacyjnych**

art. 32 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2017 r. poz. 697) stanowi, że w przypadku niemożności zapewnienia dziecku opieki i wychowania przez rodziców dziecko obejmuje się pieczą zastępczą.

Norma ta ma charakter obligatoryjny.

Zgodnie z art. 33 wyżej powołanej ustawy piecza zastępcza zapewnia:

- 1) pracę z rodziną umożliwiającą powrót dziecka do rodziny lub gdy jest to niemożliwe – dążenie do przysposobienia dziecka, a w przypadku braku możliwości przysposobienia dziecka – opiekę i wychowanie w środowisku zastępczym;
- 2) przygotowanie dziecka do:
 - a) godnego, samodzielnego i odpowiedzialnego życia,
 - b) pokonywania trudności życiowych zgodnie z zasadami etyki,
 - c) nawiązywania i podtrzymywania bliskich, osobistych i społecznie akceptowanych kontaktów z rodziną i rówieśnikami, w celu łagodzenia skutków doświadczania straty i separacji oraz zdobywania umiejętności społecznych;
- 3) zaspokojenie potrzeb emocjonalnych dzieci, ze szczególnym uwzględnieniem potrzeb bytowych, zdrowotnych, edukacyjnych i kulturalno-rekreacyjnych.

Problematyka normowana ww. ustawą ma swoje podstawy w Konwencji o prawach dziecka oraz Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, która w art. 72 ust. 1 i 2 stanowi, że Rzeczpospolita Polska zapewnia ochronę praw dziecka. Każdy ma prawo żądać od organów władzy publicznej ochrony dziecka przed przemocą, okrucieństwem, wyzyskiem i demoralizacją, a dziecko pozbawione opieki rodzicielskiej ma prawo do opieki i pomocy władz publicznych.

27 lat Konwencji
o Prawach Dziecka

Podkreślić należy, że prawo do opieki przysługuje w równym stopniu małoletnim matkom, jak i ich dzieciom.

Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej przewiduje dwie formy sprawowania pieczy zastępczej – rodzinną i instytucjonalną. Formami rodzinnej pieczy zastępczej są: rodzina zastępcza (spokrewniona, niezawodowa, zawodowa w tym zawodowa pełniąca funkcję pogotowia rodzinnego i zawodowa specjalistyczna) oraz rodzinny dom dziecka. Instytucjonalna piecza zastępcza jest sprawowana w formie: placówki opiekuńczo-wychowawczej, regionalnej placówki opiekuńczo-terapeutycznej oraz interwencyjnego ośrodka preadopcyjnego. Katalog form pieczy zastępczej przewidzianych ustawą jest zamknięty.

Z informacji zgromadzonych przez Rzecznika Praw Dziecka w ramach podejmowanych interwencji wynika, że zdarzają się sytuacje, w których sądy opiekuńcze umieszczają małoletnie matki pozbawione opieki rodzicielskiej wraz z ich dziećmi w domach dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży.

Wskazać należy, że domy dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży nie należą do systemu pieczy zastępczej. Placówki te działają w innym systemie, podlegającym innemu resortowi (ministrowi polityki społecznej), mają inne cele, są prowadzone na innych zasadach i z innymi źródłami finansowania niż środki objęte systemem pieczy zastępczej.

Małoletnia matka i jej dziecko umieszczone w domu dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży pozostają poza systemem pieczy zastępczej.

Mając powyższe na uwadze, działając na podstawie art. 10a ustawy z 6 stycznia 2000 roku o Rzeczniku Praw Dziecka (Dz. U. z 2017 r. poz. 922), zwracam się z uprzejmą prośbą o podjęcie działań w celu wyeliminowania wskazanych nieprawidłowości oraz uwrażliwienie wszystkich sędziów orzekających w sprawach rodzinnych na terenie Państwa Apelacji na problem zapewnienia właściwej pieczy zastępczej dla małoletnich matek oraz ich dzieci.

